

སློབ་ཚན་དུག་པ། སེལ་གྲངས།

Chapter 6: Decimals

སློབ་ཕྲུག་ཚོར་གནས་ཐོབ་རེ་འུ་མིག་སྐོར་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པ་ལྟར། གནས་ཐོབ་རེ་འུ་མིག་ནང་གྲངས་གནས་ཤིག་གཡས་ནས་གཡོན་དུ་གནས་གཅིག་སློབ་ན། དེའི་གནས་ཐོབ་ལྡབ་བརྒྱ་འཕར་གྱི་ཡོད། དེ་མཚུངས་གྲངས་གནས་ཤིག་གཡོན་ནས་གཡས་སུ་གནས་གཅིག་སློབ་ན། དེའི་གནས་ཐོབ་བརྒྱ་ཆ་གཅིག་ཆག་གི་ཡོད། ད་བར་ང་ཚོས་གནས་གཅིག་གཡས་ནས་གཡོན་དུ་སློབ་པའི་སྐོར་རྒྱུངས་ཡོད། གནས་ཐོབ་རེ་འུ་མིག་གི་གཅིག་གནས་ནས་གཡས་སློབ་སུ་གནས་གཅིག་སློབ་ན་སེལ་གྲངས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན།

སེལ་གྲངས་ཀྱི་གོ་དོན་ནི་མ་ཆ་10, 100, 1000 སོགས་ཡིན་པའི་གྲངས་ཆ་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་ཡོད། ལྷན་པས་འདིར་དགོ་ཆ་ཚོས་སེལ་གྲངས་ནི་གྲངས་ཆ་ལྟར་མཚོན་ཐུབ་པ་དང་། རྩོག་སྟེ་བྲིས་ཀྱང་ཁྱེད་པར་མེད་པ་སློབ་ཕྲུག་ཚོར་གོ་རྟོགས་ཐུབ་པའི་རྩེ་བྲིད་བྱེད་དགོས། སེལ་གྲངས་ནང་འྲིལ་གྲངས་ཁག་དང་སེལ་གྲངས་ཁག་བཅས་ཚན་པ་གཉིས་ཡོང་།

12.057 = $\frac{12057}{1000}$ གཤམ་ཏེ་སེལ་གྲངས་ནང་འྲིལ་གྲངས་མེད་ན། དེ་ནི་ང་ཚོས་སེལ་གྲངས་ཚོག་གི་གཡོན་སློབ་སུ་རྒྱུད་ཀོར་ཞིག་བྲིས་ཏེ་མཚོན་དགོས།

དཔེར་ན། $\frac{803}{1000} = 0.803$;

བརྒྱ་ཆའི་གོ་དོན་ནི་སློབ་ཚན་འདི་དང་འབྲེལ་ཐབས་མེད་པའི་ཆ་གསུམ་ཤིག་ཡིན་ལ། ང་ཚོས་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ནང་རྒྱན་དུ་ཕེད་སློབ་གྱི་ཡོད་པས་གལ་ཆེར་བརྩི་དགོས། རྒྱུར་འདི་ནི་བརྗོད་གཞི་གསར་པ་ཞིག་མིན་ཡང་། གྲངས་ཆ་དང་སེལ་གྲངས་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཤེས་རྒྱུར་གལ་གནད་ཆེན་པོ་ཡོད། བརྒྱ་ཆའི་གོ་དོན་ཞིབ་བྲུར་འགོད་པར་ང་ཚོས་བརྒྱ་ཆ་ཟེར་བའི་བརྒྱ་རེའམ་ཡང་ན་ $\frac{1}{100}$ གི་གོ་དོན་ཡིན་པ་དང་། དེའི་མཚོན་ཉུགས་% ཡིས་མཚོན་གྱི་ཡོད།

སློབ་ཕྲུག་ཚོར་གྲངས་ཆ་འཕམ་སེལ་གྲངས་བརྒྱ་ཆར་རྒྱུར་སྒྲུབ་དང་། དེའི་གོ་དོན་རྩོག་སྟེ་རྒྱུར་སྒྲུབ་སྐོར་གྱི་སློབ་པར་འདང་པེས་སློབ་དགོས།

གོང་གི་གནས་ཐོབ་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་གཅིག་() དང་། གྲངས་གནས་དེ་གཡོན་ནས་གཡམས་སུ་གནས་གཉིས་སློབ་པ་དེའི་
 གནས་ཐོབ་གོང་གི་གནས་ཐོབ་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་($\frac{1}{100}$) སོགས་ཆགས་ཀྱི་ཡིད།

གལ་ཏེ་ང་ཚོས་གཡམས་ཕྱོགས་སུ་མུ་མུ་མུ་ལྟར་སློབ་འདོད་ན། ང་ཚོས་གནས་ཐོབ་ཤིང་མིག་དེ་གཅིག་གནས་ནས་བརྒྱ་
 བསྐྱེད་དེ་བརྒྱ་ཆའི་གནས་དང་། བརྒྱ་ཆའི་གནས། སློང་ཆའི་གནས་སོགས་ཁ་འབྲེད་དགོས། དེས་ན་གནས་ཐོབ་ཤིང་
 མིག་གི་འགྲོ་སླངས་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཆགས་ཀྱི་ཡིད།

སློང་།	བརྒྱ།	བརྒྱ།	གཅིག	བརྒྱ་ཆ།	བརྒྱ་ཆ།	སློང་ཆ།
1000	100	10	1		$\left(\frac{1}{100}\right)$	$\left(\frac{1}{1000}\right)$

གལ་ཏེ་ང་ཚོར་གྲངས་75 + $\frac{2}{10}$ + $\frac{3}{100}$ གནས་ཐོབ་ཤིང་མིག་ནང་འགོད་དགོས་ན། 7 རི་བརྒྱ་གནས། 5 རི་
 གཅིག་གནས། 2 རི་བརྒྱ་ཆའི་གནས། 3 རི་བརྒྱ་ཆའི་གནས་སུ་འགོད་དགོས་པ་གཤམ་དུ་བརྟུན་ཡིད།

བརྒྱ།	གཅིག	བརྒྱ་ཆ།	བརྒྱ་ཆ།
7	5	2	

ཤིང་མིག་ནང་བརྟུན་པའི་གྲངས་ནི་75.23 ལྟར་འབྲི་དགོས་ལ། འདི་ལ་སེལ་གྲངས་ཟེར། འདི་ནི་བདུན་ཅུ་
 རོན་ལྡེ་ཚོག་གཉིས་གསུམ་ཞེས་ལྟོག་དགོས་པ་དང་། འདིར་ཚོག་ (.) ལ་སེལ་གྲངས་ཚོག་(Decimal point) ཟེར་
 བ་དང་། འདི་ཡིས་རྒྱལ་གྲངས་དང་གྲངས་ཆ་ཁག་དབྱེ་བ་འབྲེད་ཀྱི་ཡིད།

གྲངས་ཀྱི་ 2475 + $\frac{3}{10}$ + $\frac{6}{100}$ + $\frac{8}{1000}$ རི་ 2475.368 ལྟར་འབྲི་བ་དང་། ཉིས་སློང་བཞི་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་
 རོན་ལྡེ་ཚོག་གསུམ་དུག་བརྒྱད་ཅེས་ལྟོག་དགོས། འདི་ནི་ཉིས་སློང་བཞི་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་རོན་ལྡེ་དང་སློང་ཆའི་སུམ་བརྒྱ་
 དུག་ཅུ་ཤིང་བརྒྱད་ཅེས་ཀྱང་ལྟོག་ཐུབ།

	བརྒྱ	བརྒྱ།	གཅིག	བརྒྱ་ཆ།	བརྒྱ་ཆ།	སྟོང་ཆ།
	(10)	(1)	$\left(\frac{1}{10}\right)$	$\left(\frac{1}{100}\right)$	$\left(\frac{1}{1000}\right)$	$\left(\frac{1}{1000}\right)$
27.45	2			4		
9.07 →		9		0	7	
76.305	7	6		3	0	5

ཕྱི་སྲིད་པེ། 2. ག་གམ་གསལ་རྣམས་སེལ་གྲངས་ཐོག་བྲིས།

ཀ) $34 + \frac{2}{10} + \frac{3}{100}$ ཁ) $75 + \frac{4}{100} + \frac{3}{1000}$ ག) $\frac{1}{10} + \frac{2}{100} + \frac{5}{1000}$

ལན། ཀ) $34 + \frac{2}{10} + \frac{3}{100} = 34.23$

ཁ) $75 + \frac{0}{10} + \frac{4}{100} + \frac{3}{1000} = 75.043$

ག) $\frac{1}{10} + \frac{2}{100} + \frac{5}{1000} = 0 + \frac{1}{10} + \frac{2}{100} + \frac{5}{1000} = 0.125$

ཕྱི་སྲིད་པེ། 3. ག་གམ་གསལ་རྣམས་སེལ་གྲངས་ཐོག་བྲིས།

ཀ) སུམ་ཅུ་སོ་བཞི་དང་བརྒྱ་ཆ་གསུམ།

ཁ) ཉི་ལྔ་ཚོག་ལྔ་གསུམ་གཉིས།

ག) བཞི་བརྒྱ་བརྒྱ་མེད་གསུམ་དང་སྟོང་ཆ་གསུམ།

ལན། ཀ) སུམ་ཅུ་སོ་བཞི་དང་བརྒྱ་ཆ་གསུམ། $34 + \frac{3}{10} = 34.3$

ཁ) ཉི་ལྔ་ཚོག་ལྔ་གསུམ་གཉིས། $= 20.532$

ਬ) ਵੱਡੀ'ਵੱਕੁ'ਵੱਤੁ'ਐੱਦ'ਗੱਸੁੱਖ'ਦਦ'ਸ਼ੁੱਠਿ'ਕੱਛ'ਗੱਸੁੱਖਾ

$$\begin{aligned}
 &403 + \frac{3}{1000} \\
 &= 403 + \frac{0}{10} + \frac{0}{100} + \frac{3}{1000} \\
 &= 403.003
 \end{aligned}$$

ਸ਼ੁੱਠਿ'ਕੱਛ 6.1

੧) ਗੱਧਰ'ਸ਼ੁੱਠਿ'ਸੇਂਦੁ'ਐੱਗ'ਛਦ'ਵੱਛੁੱਛ'ਪਦਿ'ਸਿੰਘ'ਗੁਰਦਾਸ'ਛੱਠ'ਸ'ਚਿੰਠਾ

	ਵੱਕੁ	ਵੱਤੁ	ਗੱਤਿੰਘ	ਵੱਤੁ'ਕੱਛ	ਵੱਕੁ'ਕੱਛ	ਸ਼ੁੱਠਿ'ਕੱਛ
		(10)	(1)	$\left(\frac{1}{10}\right)$	$\left(\frac{1}{100}\right)$	$\left(\frac{1}{1000}\right)$
੧)		1				
੨)			8	0	5	
੩)	3	0	7	4		9
੪)	6	6	0	0	2	

੨) ਗੱਧਰ'ਗੱਠ'ਛੱਠ'ਸਿੰਘ'ਗੁਰਦਾਸ'ਛੱਠ'ਗੱਠ'ਚਿੰਠਾ

੧) $65 + \frac{2}{10} + \frac{7}{100}$

੨) $43 + \frac{9}{100}$

੩) $88 + \frac{5}{10} + \frac{2}{1000}$

੪) $30 + \frac{4}{10} + \frac{8}{100} + \frac{6}{1000}$

੫) $\frac{3}{10} + \frac{7}{1000}$

੬) $651 + \frac{8}{10}$

༧༧) ག་གམ་གསལ་སེལ་གྲངས་རྣམས་བཞགས་ཏེ་བྲིས།

ཀ) _____	ཁ) 32.8	ག) 6.25	ང) 240.04
ཅ) 0.56	ཆ) 9.007	ཇ) 0.306	ཉ) 85.222

༧༨) ག་གམ་གསལ་རྣམས་སེལ་གྲངས་ཐོག་བྲིས།

ཀ) བཞི་བཅུ་ཞེ་དུག་དང་བཅུ་ཆ་ཟླ།	ཁ) བཅུ་དགུ་དང་བཅུ་ཆ་བཅུ་དགུ།
ག) སུམ་ཅུ་ཆོག་གཉིས་གཅིག།	ང) རྫོང་ཆ་བཅུ་དེ།
ཅ) ཉིས་བཅུ་བཅུ་མེད་དགུ་དང་བཅུ་ཆ་དུག	ཆ) བཞི་བཅུ་ཞེ་བདུན་དང་རྫོང་ཆ་བདུན།
ཇ) ཉིས་བཅུ་དང་རྫོང་ཆ་བཞི།	ཉ) དགུ་བཅུ་དང་བཅུ་ཆ་གསུམ།
ང) ལྷན་ཀོར་ཆོག་ལྷ་གཉིས་དུག	

7.2

༧.༢ གྲངས་ཆ་སེལ་གྲངས་ནང་འབྲི་བ་དང་དེའི་གོ་རིམ་ལྡོག་པ།

Expressing a Fraction as a Decimal and Vice-versa

ང་ཚོས་མ་ཆ་10, 100, 1000 བཅས་སོགས་ཡིན་པའི་གྲངས་ཆ་རྣམས་ལས་སླ་པའི་ཐོག་སེལ་གྲངས་ཐོག་ག་གམ་གསལ་ལྟར་འབྲི་བྱེད།

$\frac{7}{10} = 0.7,$	$\frac{5}{10} = 0.5$	$\frac{9}{10} = 0.9,$
$\frac{55}{10} = 5 \frac{5}{10} = 5 + \frac{5}{10} = 5.5$	$\frac{41}{10} = 4 \frac{1}{10} = 4 + \frac{1}{10} = 4.1$	
$\frac{5}{100} = 0.05,$	$\frac{8}{100} = 0.08,$	
$\frac{1}{100} = 0.01,$	$\frac{35}{100} = 0.35,$	
$\frac{66}{100} = 0.66,$	$\frac{82}{100} = 0.82,$	

ཚུལ་དཔེ། 5. ག་གམ་གསལ་རྣམས་སེལ་གྲངས་ནང་བྲིས།

ཀ) $10\frac{1}{2}$ ཁ) $8\frac{1}{4}$ ག) $2\frac{1}{8}$

ལན། ཀ) $10\frac{1}{2} = 10 + \frac{1}{2} = 10 + \frac{1 \times 5}{2 \times 5} = 10 + \frac{5}{10} = 10 + 0.5 = 10.5$

ཁ) $8\frac{1}{4} = 8 + \frac{1}{4} = 8 + \frac{1 \times 25}{4 \times 25} = 8 + \frac{25}{100} = 8 + 0.25 = 8.25$

ག) $2\frac{1}{8} = 2 + \frac{1}{8} = 2 + \frac{1 \times 125}{8 \times 125} = 2 + \frac{125}{1000} = 2 + 0.125 = 2.125$

ང་ཚོས་སེལ་གྲངས་ལས་སླ་པོའི་ཐོག་གྲངས་ཆར་བརྒྱར་བྱུང་། ད་ལྟ་ང་ཚོས་ག་གམ་གསལ་ཚུལ་གཞི་ཁག་སྟུང་
ནས་བཤར་སྟུང་བྱེད་དོ། །

$0.2 = \frac{2}{10}$ $0.6 = \frac{6}{10}$

$3.8 = 3 + \frac{8}{10} = \frac{30}{10} + \frac{8}{10} = \frac{38}{10}$

$5.9 = 5 + \frac{9}{10} = \frac{50}{10} + \frac{9}{10} = \frac{50+9}{10} = \frac{59}{10}$

$0.25 = \frac{2}{10} + \frac{5}{100} = \frac{20}{100} + \frac{5}{100} = \frac{25}{100}$

$0.44 = \frac{4}{10} + \frac{4}{100} = \frac{40}{100} + \frac{4}{100} = \frac{44}{100}$

$4.51 = 4 + \frac{5}{10} + \frac{1}{100} = \frac{400}{100} + \frac{50}{100} + \frac{10}{100} = \frac{451}{100}$

$60.82 = 60 + \frac{8}{10} + \frac{2}{100} = \frac{6000}{100} + \frac{80}{100} + \frac{2}{100} = \frac{6082}{100}$

$0.237 = \frac{2}{10} + \frac{3}{100} + \frac{7}{1000} = \frac{200}{1000} + \frac{30}{1000} + \frac{7}{1000} = \frac{237}{1000}$

$8.302 = 8 + \frac{3}{10} + \frac{0}{100} + \frac{2}{1000} = \frac{8000}{1000} + \frac{300}{1000} + \frac{0}{1000} + \frac{2}{1000} = \frac{8302}{1000}$

གོང་གསལ་ལས་ང་ཚོས་ཚུལ་ཞིག་ཤེས་སོང་ངམ་ཞེ་ན།

སེལ་གྲངས་རྣམས་ཐད་ཀར་གྲངས་ཚར་བརྒྱུར་བར་གཤམ་གསལ་གོ་རིམ་བརྒྱུད་དགོས།

གོམ་པ་༡། སེལ་ཟེན་པའི་གྲངས་ཀྱི་ཚེག་དོར་ཏེ་གྲངས་ཀ་དེ་བྱ་ཆར་འཛོག་དགོས།

གོམ་པ་༣། སེལ་གྲངས་ཁག་ནང་གྲངས་གནས་(དཔེར་ན་གཅིག་གམ། གཉིས་སམ། གསུམ་སོགས་)ཇི་ཡོད་བྲངས་
ཏེ། 1 གི་རྗེས་སུ་ལྷན་ཀོར་གྲངས་དེ་མཚུངས་བསྐྱེད་པ་(དཔེར་ན་10, 100, 1000སོགས་)མ་ཆར་འབྲེ་
དགོས།

རྩིས་དཔེ། 6. གཤམ་གསལ་རྣམས་གྲངས་ཚའི་ཐོག་བྲིས།

- ཀ) 7.02 ཁ) 0.81 ཅ) 2.605

ལན།

ཀ) $7.02 = \frac{702}{100}$ ཁ) $0.81 = \frac{81}{100}$

ཅ) $2.605 = \frac{2605}{1000}$

སྒྲིབ་ཚན། 6.2

༡། གཤམ་གསལ་གྲངས་ཚ་རྣམས་སེལ་གྲངས་སུ་སྒྱུར།

- ཀ) $\frac{8}{10}$ ཁ) $\frac{27}{10}$ ཅ) $\frac{55}{100}$ ཉ) $\frac{39}{1000}$
- ཅ) $\frac{108}{100}$ ཏ) $\frac{702}{1000}$ ཁ) $\frac{999}{1000}$ ག) $\frac{61}{10}$
- ག) $36\frac{1}{2}$ ཐ) $45\frac{1}{4}$ ན) $4\frac{1}{20}$ ང) $10\frac{1}{8}$

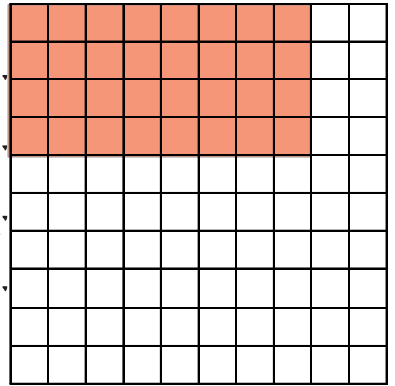
༢། གཤམ་གསལ་སེལ་གྲངས་རྣམས་གྲངས་ཚའི་ནང་བྲིས།

- ཀ) 2.02 ཁ) 0.01 ཅ) 0.100 ཉ) 6.28
- ཅ) 410.01 ཏ) 15.9 ཁ) 707.04 ག) 48.84

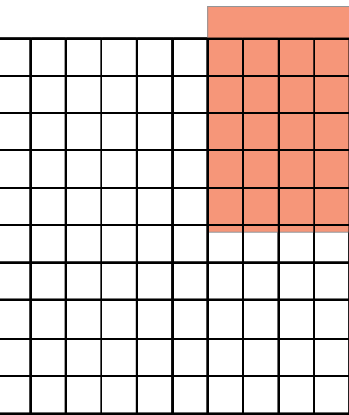
6.7 བརྒྱ་ཚ། Percentage

བརྒྱ་ཚ་ཞེས་པའི་མིང་ཚོག་གིས་བརྒྱ་རེའམ་ཚ་གས་མཉམ་པ་བརྒྱ་ལས་ཚ་གས་གྲངས་ཇི་ཡོད་མཚོན། ལྷ་བཞི་ཁ་གང་མ་བརྒྱ་བྲིས་པའི་དཔེ་རིས་6.7 ལ་ལྟོས་དང་། ལྷ་བཞི་ཁ་གང་མ་བརྒྱ་ལས་32 ལ་ནག་གྲིབ་བཏང་ཡོད། ང་ཚོས་གང་ཚང་གི་བརྒྱ་ཚ་32 ནག་གྲིབ་བཏང་འདུག་ཟེར་གྱི་ཡོད་ལ། གང་ཚང་དེའི་བརྒྱ་ཚ་68 ལ་ནག་གྲིབ་བཏང་མེད་པ་མངོན་གསལ་དུ་མཐོང་བྱུང།

དཔེ་རིས་6.7

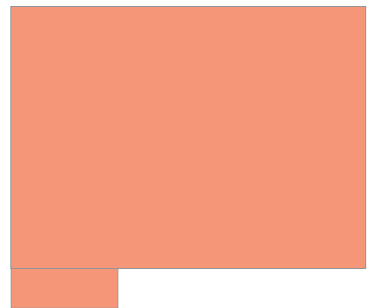
རྩིས་དཔེ། 7. ག་གས་གྱི་ལྷ་བཞི་ཁ་གང་མའི་ནང་བརྒྱ་ཚ་ག་ཚོད་ནག་གྲིབ་བཏང་འདུག་པ་དང་། བརྒྱ་ཚ་ག་ཚོད་ནག་གྲིབ་བཏང་མེད་པ་རེད་དམ།

(ཀ)

(ཁ)

(ག)

དཔེ་རིས་6.7

- ལན།**
- ཀ) ནག་གྲིབ་བཏང་བ་བརྒྱ་ཚ་ 60 དང་།
ནག་གྲིབ་བཏང་མེད་པ་བརྒྱ་ཚ་40 ཡོད།
 - ཁ) ནག་གྲིབ་བཏང་བ་བརྒྱ་ཚ་15 དང་།
ནག་གྲིབ་བཏང་མེད་པ་བརྒྱ་ཚ་85 ཡོད།

ག) རྒྱ་གྲིབ་བཏང་པ་བརྒྱ་ཆ་73 དང་།

རྒྱ་གྲིབ་བཏང་མེད་པ་བརྒྱ་ཆ་27ཡོད།

བརྒྱ་ཆ་འདི་གོ་དོན་ནི། དུས་རྒྱུན་ཚོང་ལས་སོགས་ཉིན་རེའི་འཚོ་བའི་ནང་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན།
ཚོང་ཁྲལ་བརྒྱ་ཆ་ རེད་ཟེར་སྐབས། དེ་ནི་དངོས་ཚོག་དེའི་རིན་གོང་གི་ $\frac{5}{100}$ ཁྲལ་འཇལ་དགོས་པའི་དོན་ཡིན། ཡིག་
རྒྱགས་ལ་མཚོན་ནའང་དོན་གྲུབ་ཨང་ཕྱིས་ལ་ཨང་གི་ 100 རས་ 90 ལོན་འདུག་ཟེར་བ་ནི། ཁོས་ཨང་ཕྱིས་ལ་བརྒྱ་ཆ་ 90 རྒྱངས་
པའི་དོན་ཡིན།

བརྒྱ་ཆ་འདི་གཅིག་གི་གོ་དོན་འདི་ལྟར་མཚོན་ཚོག་སྟེ། $\frac{1}{100}$ ཡང་ན་བརྒྱ་ཆ་ 1 རེད།

བརྒྱ་ཆ་འདི་གཉིས་ཀྱི་གོ་དོན་ཡང་གོང་བཞིན་ ཡང་ན་བརྒྱ་ཆ་ 2 རེད།

བརྒྱ་ཆ་འདི་བརྒྱད་ཀྱི་གོ་དོན་ཡང་འདི་ལྟར་ ཡང་ན་བརྒྱ་ཆ་ 8 རེད།

བརྒྱ་ཆ་འདི་སུམ་ཅུ་སོ་ལྔའི་གོ་དོན་ཡང་ $\frac{35}{100}$ ཡང་ན་བརྒྱ་ཆ་ 35 རེད།

བརྒྱ་ཆ་འདི་བརྒྱད་ཅུའི་དོན་ཡང་ $\frac{80}{100}$ ཡང་ན་བརྒྱ་ཆ་ 80 བཅས་ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཟིན་ལྟར་རོ། །

མ་ཆ་100 ཅན་གྱི་གྲངས་ཆ་ལ། ང་ཚོས་བརྒྱ་ཆ་ཞེས་པའི་མིང་ཚོག་བེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཡོད་ལ། མཚོན་རྟགས་%
འདི་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མཚོན་རྟགས་% འདི་ཡིས་ $\frac{1}{100}$ མཚོན་གྱི་ཡོད།

དེས་ན། $\frac{40}{100} =$ བརྒྱ་ཆ་བཞི་བརྒྱའམ། ཡང་ན་40% དང་།

$\frac{95}{100} =$ བརྒྱ་ཆ་དགུ་བརྒྱ་གོ་ལྔའམ། ཡང་ན་95% ཞེས་འབྲི་དགོས་སོ། །

ག་གམ་གྱི་གྲངས་ཀའི་མཚོན་དོན་རྣམས་མཚོན་རྟགས་% འདི་སྤྱད་དེ་བརྒྱ་ཆ་འདི་ཐོག་བྲིས་ཤིག།

གྲངས་ཆ།	སེལ་གྲངས།	བརྒྱ་ཆ།
$\frac{1}{100}$	0.01	1%
$\frac{8}{100}$	0.08	8%
$\frac{20}{100}$	0.20	20%
$\frac{35}{100}$	0.35	35%
$\frac{100}{100}$	1.00	100%

6.3.1 གྲངས་ཆ་དང་སེལ་གྲངས་བརྒྱ་ཆ་འདྲི་ཚེ་འདི་ལྟར་མཚོན་པ།

Expressing a Fraction and a Decimal as a Per cent

ང་ཚོས་གྲངས་ཆ་དང་སེལ་གྲངས་རྣམས་བརྒྱ་ཆ་འདྲི་ཚེ་འདི་ལྟར་མཚོན་ཐུབ།

ཀ) གྲངས་ཆ་བརྒྱ་ཆ་འདྲི་ཚེ་འདི་ལྟར་མཚོན་པ།

$\frac{1}{2}$ བརྒྱ་ཆ་འདྲི་ཚེ་འདི་ལྟར་མཚོན་པ། $\frac{1}{2} = \frac{1 \times 50}{2 \times 50} = \frac{50}{100} = 50\%$ ཡིན།

དེ་བཞིན། $\frac{3}{4} = \frac{3 \times 25}{4 \times 25} = \frac{75}{100} = 75\%$

$\frac{2}{5}$ བརྒྱ་ཆ་འདྲི་ཚེ་འདི་ལྟར་མཚོན་པ། $\frac{2}{5} = \frac{2 \times 20}{5 \times 20} = \frac{40}{100} = 40\%$

དེ་བཞིན། $\frac{7}{10} = \frac{7 \times 10}{10 \times 10} = \frac{70}{100} = 70\%$

ཁ) སེལ་གྲངས་བརྒྱ་ཆ་འདྲི་ཚེ་འདི་ལྟར་མཚོན་པ།

0.3 དང་ 0.07 བརྒྱ་ཆ་འདྲི་ཚེ་འདི་ལྟར་མཚོན་པ། $0.3 = \frac{3}{10} = \frac{3 \times 10}{10 \times 10} = \frac{30}{100} = 30\%$ དང་།

$$0.07 = \frac{7}{100} = 7\% \text{ ཡིན།}$$

ཕྱི་ས་དཔེ། 7. 0.85 དང་ 0.60 བརྒྱ་ཚེ་ནང་བྲིས།

ལན། $0.85 = \frac{85}{100} = 85\%$ དང་། $0.60 = \frac{60}{100} = 60\%$ ཡིན།

ང་ཚོས་ཅི་ཞིག་ཤེས་སོང་ངམ་ཞེ་ན།

གྲངས་ཚེ་ལས་སེལ་གྲངས་བརྒྱ་ཚེ་ཐོག་མཚོན་པར། སློན་ལ་མ་ཚ་100 ཅན་གྱི་གྲངས་ཚར་བརྒྱར་བ་དང་། དེ་ནས་བུ་ཚ་དེ་དགོས་མཁོའི་བརྒྱ་ཚ་རེད།

ལ་ཀ་ན བརྒྱ་ཚ་གྲངས་ཚ་དང་སེལ་གྲངས་ཐོག་འབྲི་བ།

Expressing a Per cent as a Fraction and a Decimal

ཕྱི་ས་དཔེ། 8. 10% དེ། ཀ) གྲངས་ཚེ་ཐོག་བྲིས། ཁ) སེལ་གྲངས་ཐོག་བྲིས།

ལན། ཀ) $10\% = \frac{10}{100} = \frac{1}{10}$ ཁ) $10\% = \frac{10}{100} = \frac{1}{10} = 0.1$

ཕྱི་ས་དཔེ། 9. 45% དེ། ཀ) གྲངས་ཚེ་ཐོག་བྲིས། ཁ) སེལ་གྲངས་ཐོག་བྲིས།

ལན།

ཀ) $45\% = \frac{45}{100} = \frac{9}{20}$ ཁ) $45\% = \frac{45}{100} = 0.45$

ང་ཚོས་བརྒྱ་ཆ་ཐད་ཀར་སེལ་གྲངས་སྐོར་ཡང་ན་གྲངས་ཆར་གཤམ་གསལ་ལྟར་བསྐྱར་བྱུང་བ།

བརྒྱ་ཆ།	སེལ་གྲངས།	གྲངས་ཆ།	གྲངས་ཆ་བསྐྱར་ཤོས།
60%	0.60	$\frac{60}{100}$	$\frac{3}{5}$
45%	0.45	$\frac{45}{100}$	$\frac{9}{20}$
98%	0.98	$\frac{98}{100}$	$\frac{49}{50}$
75%	0.75	$\frac{75}{100}$	$\frac{3}{4}$
200%	2.00	$\frac{200}{100}$	2
	0.05	$\frac{5}{100}$	$\frac{1}{20}$

སློབ་ཚན། 6.3

༡། གཤམ་གསལ་རྣམས་བརྒྱ་ཆའི་(%) རང་བྱིས།

- ཀ) $\frac{4}{5}$ ཁ) $\frac{1}{10}$ ག) 0.18 ང) 0.8
- ཅ) 0.25 ཆ) $\frac{7}{50}$ ཅ) $\frac{3}{4}$ ཇ) $\frac{1}{2}$
- ད) 0.4 ཈) 0.32

༢། གཤམ་གསལ་རྣམས་སེལ་གྲངས་ནང་བྱིས།

- ཀ) 9% ཁ) 25% ག) 1% ང) 50%

༣། གཤམ་གསལ་རྣམས་གྲངས་ཆ་བསྐྱར་ཤོས་ནང་བྱིས།

- ཀ) 40% ཁ) 25% ག) 10% ང) 8% ཅ) 6%

6.6 རིང་ཚད་དང་། ལྗིང་ཚད། རྩོད་ཚད་ཀྱི་ཚད་གཞིར་སེལ་གྲངས་སྒྲིག་པ།
Use of Decimals in the Units of Length, Mass and Capacity

6.6.1 རིང་ཚད། Length

1 m = 100 cm ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།

དེས་ན། $1\text{ cm} = \frac{1}{100}\text{ m} = 0.01\text{ m}$

དེ་བཞིན། $5\text{ cm} = \frac{5}{100}\text{ m} = 0.05\text{ m}$

$10\text{ cm} = \frac{10}{100}\text{ m} = 0.10\text{ m}$

$15\text{ cm} = \frac{15}{100}\text{ m} = 0.15\text{ m}$

ང་ཚོས། 5 m 30cm རྩི 5.30 m, 8m 5cm རྩི 8.65m ལྟར་འབྲི་བ་དང་།

12m རྩི 12.05m ལྟར་འབྲི་སྲིལ་ཡོད།

cm དང་ 5cm གྱི་འབྲེལ་བ་ནི། ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།

དེས་ན།

དེ་བཞིན། $3\text{ mm} = \frac{3}{10}\text{ cm} = 0.3\text{ cm}$

$9\text{ mm} = \frac{9}{10}\text{ cm} = 0.9\text{ cm}$

ང་ཚོས། 6cm 3mm རྩི 6.3cm, 2cm 8mm རྩི 2.8cm དང་།

8cm 2mm རྩི ལྟར་འབྲི་སྲིལ་ཡོད།

རིང་ཚད་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ། 1 km = 1000 m ཡིན་པ་ང་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།

དེས་ན། $1 \text{ m} = \frac{1}{1000} \text{ km} = 0.001 \text{ km}$

$10 \text{ m} = \frac{10}{1000} \text{ km} = 0.01 \text{ km}$

$100 \text{ m} = \frac{100}{1000} \text{ km} = \frac{1}{10} \text{ km} = 0.1 \text{ km}$

$850 \text{ m} = \frac{850}{1000} \text{ km} = 0.850 \text{ km}$

ང་ཚོས། 4 km རྒྱུ་ལྷན་ 4.500 km ཡང་ན་ 4.5 km དང་།

$8 \text{ km } 875 \text{ m}$ རྒྱུ་ལྷན་ 8.875 km དང་། $20 \text{ km } 380 \text{ m}$ རྒྱུ་ལྷན་ 20.380 km ལྟར་འབྲི་བ་དང་།

དེ་མཚུངས། ང་ཚོས་ 3.2 km རྒྱུ་ལྷན་ $3 \text{ km } 200 \text{ m}$ དང་། 15.8 km རྒྱུ་ལྷན་ $15 \text{ km } 800 \text{ m}$ ལྟར་འབྲི་བ་ཞིག་ཡོད།

6.4.3 ལྷན་ཚད་དང་ཤོང་ཚད། Mass and Capacity

500g 1000g 50kg

$1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$ ཡིན་པ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།

དེས་ན། $1 \text{ g} = \frac{1}{1000} \text{ kg} = 0.001 \text{ kg}$

དེ་བཞིན། $2 \text{ g} = 0.002 \text{ kg}$

ཡང་ན་

ང་ཚོས་ $8 \text{ kg } 225 \text{ g}$ རྒྱུ་ལྷན་ 8.225 kg དང་། $2 \text{ kg } 350 \text{ g}$ རྒྱུ་ལྷན་ 2.350 kg ལྟར་འབྲི་སློབ་ཡོད།

ཡང་། $1 \text{ l} = 1000 \text{ ml}$ ཡིན་པས། $1 \text{ ml} = \frac{1}{1000} \text{ l} = 0.001$

$2 \text{ ml} = \frac{2}{1000} \text{ l} = 0.002 \text{ l}$

$5 \text{ ml} = \frac{5}{1000} \text{ l} = 0.005 \text{ l}$

$$10 \text{ ml} = \frac{10}{1000} \text{ l} = 0.010 \text{ l} \text{ ཡང་ན་} 0.01 \text{ l}$$

$$100 \text{ ml} = \frac{100}{1000} \text{ l} = 0.10 \text{ l} \text{ ཡང་ན་} 0.1 \text{ l}$$

ང་ཚོས་5 l 465 ml རྟེན་5.465 l དང་། 9 l 245 ml རྟེན་9.245 l ལྟར་བྲིས་ཚེག་ལ།

དེ་བཞིན། 3.25 kg རྟེན་3 kg 250 g དང་། 10.050 l རྟེན་10 l 50 ml ལྟར་བྲིས་ཚེག་གོ།

སློབ་ཚན་6.4

1) ག་ཤམ་གསལ་རྣམས་སེལ་གྲངས་སྟུང་དེ་བྲིས།

ཀ) 17 m 80 cm

ཁ) 30 cm 5 mm

ག) 7 km 45 m

ང) 29 km 2 m

ཅ) 100 m

ཆ) 12 kg 50 g

ཇ) 3 kg 70 g

ཉ) 7 l 250 ml

ཏ) 25 ml

2) ག་ཤམ་གསལ་རྣམས་སེལ་གྲངས་ཀྱི་ཚེག་མ་སྟུང་པར་བྲིས།

ཀ) 9.240 kg

ཁ) 3.05 kg

ག) 15.038 km

ང) 62.808 l

ཅ) 45.22 l

ཆ) 8.819 km

ཇ) 3.5 cm

ཉ) 13.2 cm

